

OBEĆALI VAMA - ISPUNILI NAMA

**Analiza predizbornih obećanja u svetlu
završetka mandata lokalne vlasti
u Vranju 2012.-2015.**

PREDGOVOR

Jedan od velikih nedostataka političke kulture u Srbiji, prisutan od uvođenja višepartijskog sistema pa do danas, jeste nedostatak odgovornosti za ono što se kaže, obeća ili uradi u procesu izbora ili direktnog vršenja vlasti. Vrlo često smo svedoci da političari preko noći dijametralno menjaju mišljenje i stavove, da se teme koje su danas prioritet broj jedan već sutra zanemaruju, da predizborna obećanja ne samo da se ne ispunjavaju nego i oni koji su ih dali to negiraju ili se pravdaju „višom silom“, nerazumevanjem koalicionih partnera, nedostatkom podrške „odozgo“, itd. Takvo stanje je posledica drugih negativnih pojava koji su veoma prisutni u političkom i javnom životu u Srbiji a to su nedostatak reprezentativnosti, nedostatak transparentnosti i potpuna apatija velikog broja građana koji su izgubili veru da stvari mogu da se promene na bolje. Tome doprinosi i istovremeno održavanje izbora na svim nivoima, što je čest slučaj u Srbiji, gde se političke poruke, obećanja pa na kraju i glasovi u velikoj meri „prelivaju“ sa višeg nivoa na niži.

Podsećanja na predizborna obećanja možemo čuti uglavnom u dva slučaja. Prvi, kada politički oponenti, kroz različite javne događaje, od medijskih nastupa do tribina i okruglih stolova, jedni druge podsećaju na sve ono što su obećali a nisu ispunili, i drugi, na žalost ređi slučaj, kada se

neka obećanja, delimično ili potpuno ispune, pa vest o tome puni lokalne medije, partijske biltene i druge oblike promocije.

Ali, ukoliko želimo da promenimo ustaljene obrazce političkog ponašanja i uvedemo princip odgovornosti prema onome što je izrečeno na političkoj sceni, posebno kada su u pitanju konkretna obećanja građanima i biračima, neophodno je veće učešće civilnog sektora i pojedinaca u političkom životu i pokretanje tema koje nemaju veze sa dnevno političkim i partijskim previranjima, već se bave pojavama kao što su politička i društvena odgovornost, demokratska kultura, transparentnost, participacija, itd...

Analiza pred nama jeste upravo jedna od mogućih aktivnosti civilnog sektora u cilju skretanja pažnje javnosti na aktuelno stanje i podizanja nivoa odgovornosti lokalnih političkih aktera. Ona se ne bavi osuđivanjem bilo koje partije ili pojedinca zbog toga što određena obećanja nisu ispunjena, već pokušava da ukaže na problem nedostatka političke odgovornosti koji je prisutan, u većoj ili manjoj meri, u svim jedinicama lokalne samouprave i na svim nivoima vlasti u Srbiji. Cilj je da se javnost upozna sa problemom neispunjavanja političkih obećanja na lokalnu uopšte i da se ukaže na odnos koji lokalni politički akteri imaju prema određenim problemima pre i posle dolaska na vlast.

Trenutno jedini način za podizanje političe odgovornosti, je nadzor i pritisak ka političkim akterima od strane građana i civilnog društva i ovaj dokument treba da bude jedan od instrumenata koji će poslužiti u ostvarenju tog cilja.

UVOD

Koalicija za transparentnost juga Srbije, kao organizacija ključnih lokalnih aktera civilnog društva, medija i pojedinaca na teritoriji Grada Vranja i opština Bujanovac i Preševo, već ... godinama radi na izgradnji i podizanju svesti građana o neophodnosti uključivanja u javni život na lokalnu. Koalicija za transparentnost juga Srbije takođe skreće pažnju javnosti na sve propuste i nedoslednosti lokalnih vlasti, pogotovo na polju transparentnosti, participacije i profesionalizacije.

U svom dosadašnjem radu i funkcionisanju, Koalicija za transparentnost juga Srbije je u više navrata analizirala stanje na terenu u različitim oblastima i svoje inicijative i nalaze predstavljala široj javnosti kroz različite oblike javnog zastupanja, štampanje različitih brošura, javna pisma, medijske nastupe, itd. Početkom 2015. godine, Koalicija za transparentnost juga Srbije je uradila analizu strateškog planiranja na lokalnom nivou u gradu Vranju i opštinama Preševo i Bujanovac. Analiza se, pored stanja na terenu kada je u pitanju strateško planiranje, bavila i učešćem građana u donošenju odluka u okviru lokalne samouprave kroz različite organizacione oblike i mehanizme.

Koalicija za transparentnost juga Srbije se takođe oglašavala povodom nejasnoca i nepravilnosti koje se javljaju u vezi sa konkursima koje raspisuje lokalne

samouprave. Jedno od javnih pisma je upućeno povodom Javnog konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata iz oblasti kulture za 2014. godinu, koji je objavila gradska uprava grada Vranja u kojem se zahtevalo od grada Vranja da javno odgovori na pitanja vezana za dobitnike sredstava, kriterijume na osnovu kojih su sredstva dodeljivana, sastav komisije za dodelu sredstava, itd., a sve u cilju davanja potpune informacije građanima o dodeli javnih sredstava.

Za dokument koji je pred nama, možda je najrelevantnija javna aktivnost analiza pod nazivom „Upali svetlo“ koja se na sličan način bavila temom realizacije predizbornih obećanja 18 meseci posle konstituisanja skupštine grada Vranja, a koja je izdata krajem 2013. godine. Možemo slobodno reći da se analiza pred vama u dobrom delu oslanja na zaključke analize „Upali svetlo“ samo što je obuhvatnija i konceptijski različita. Analiza „Upali svetlo“ se pored ispunjenosti obećanja lokalnih vlasti u prvih godinu i po mandata, bavila i medijskom slikom i slobodama, ljudskim pravima i diskriminacijom manjinskih grupa kao i opisom aktivnosti Koalicije za transparentnost juga Srbije.

Koalicija za transparentnost juga Srbije je u realizaciji Romskog centra za demokratiju iz Bujanovca, u prethodnom periodu organizovala niz treninga, seminara i obuka za svoje članove kao i za predstavnike omladinskih organizacija političkih stranaka iz Vranja, Bujanovca i Preševa. Na taj način su polaznici stekli različite veštine i

znanja neophodna za obavljanje različitih aktivnosti na principima transparentnosti i profesionalnosti, kako u javnom tako i u privatnom sektoru.

Cilj Analize o ispunjenosti predizbornih obećanja datih u kampanji za lokalne izbore za skupštinu grada Vranja 2012. godine **OBEĆALI VAMA-ISPUNILI NAMA** je, na prvom mestu, da utvrdi koliko su se političke partije na lokalnu državu držale svojih predizbornih obećanja i programa i na koji način i u kom obimu su ih realizovali kroz učešće u vlasti. Pored pomenutog cilja, analiza teži da objasni genezu lokalnih izbora i dešavanja u skupštini grada Vranja u kontekstu šire političke situacije u Srbiji, kao i da osvetli probleme sa kojima se sve lokalne samouprave već dugi niz godina suočavaju iz ugla nedostataka participacije građana u vršenju vlasti kao i nepostojanja demokratskih principa i procedura na lokalnom nivou.

LOKALNI IZBORI I LOKALNA DEMOKRATIJA U SRBIJI OD 1990. DO DANAS

Kada govorimo o izborima u Srbiji, pogotovo lokalnim, moramo se osvrnuti na genezu izbornog procesa, barem od uvođenja višestranačkog sistema pa na ovamo. To je takođe i period u kome su lokalne samouprave sve više gubile na značaju i vrlo često postajale samo „ekspoziture“ republičkih ili pokrajinskih vlasti. Drastično je samnjenje nadležnosti i autonomije lokalne samouprave u odnosu na centralne vlasti koje se desilo početkom 90-ih godina, mada je, zbog neuporedivosti političkih sistema odnosno društvenog uređenja, pespredmetno praviti poređenja.

Činjenica je da lokalne samouprave u periodu posle 2000. godine dobijaju na značaju ali je to veoma spor i „stidljiv“ proces tako da je napredak tesko primetan, pogotovo običnim građanima. Čak i one nadležnosti koje su vraćene lokalnoj samoupravi kao što je svojina, ne nailaze na veliki entuzijazam samih organa lokalne samouprave a proces prenošenja svojine teče sporo i uz niz poteškoća.

Posebno interesantan segment Koaliciji za transparentnost juga Srbije, jeste demokratija, participacija i reprezentativnost na lokalnom nivou i to je verovatno segment lokalne samouprave u kome smo do sada imali najmanji napredak, čak možemo reći i da nazadujemo u odrđenim oblastima. Naime, u proteklih 20-tak godina u Srbiji su primenjivana tri modela za izbor odbornika u

skupštinama jedinica lokalne samouprave: većinski dvokružni model (primenjen 1992. i 1996.), većinski sistem relativne većine (primenjen 2000.) i proporcionalni sistem sa jedinicom lokalne samouprave kao jednom izbornom jedinicom (primenjen 2004, 2008 i 2012.). Takođe treba napomenuti da je na lokalnim izborima 2004. godine, pored proporcionalnog izbornog sistema za izbor odbornika, za izbor gradonačelnika i predsednika opština primenjivan većinski dvokružni model.

Na lokalnim izborima 1992. i 1996. godine model izbora je, kao što smo već rekli bio dvokružni većinski. Opštine su mogle da imaju između 25 i 70 odbornika, a Grad Beograd je imao 110 odbornika. Kandidati za odbornike su birani u jednomandatnim izbornim jedinicama a mogle su ih predlagati stranke, koalicije i građani. Svaki kandidat je morao da bude podržan potpisima najmanje 30 građana u izornoj jedinici u kojoj se kandiduje. Odbornik je postajao kandidat koji dobije apsolutnu većinu glasova na svojoj izornoj jedinici.

Na lokalnim izborima 2000. godine pomenuti model je zamenjen sistemom relativne većine. Razlika u odnosu na prethodni model je bila u tome što je kandidat koji osvoji relativnu većinu na svojoj izornoj jedinici postajao odbornik, odnosno nije se išlo u drugi krug. Na lokalnim izborima 2004. godine, uvodi se proporcionalni izborni sistem jedinica lokalne samouprave postaje jedna izborna jedinica, odbornička lista je zatvorena a stranke i koalicije dodeljuju mandate u okviru dobijenog broja odborničkih

mandata u skladu sa političkom voljom i stranačkim interesima. Na taj način je, po mišljenju mnogih, uzdraman sam temelj samouprave i demokratije, jer je praktično ukinuta neposredna veza između biranog i birača koja do dan danas nije ponovo uspostavljena, čak naprotiv. Bitan element ovih izbora je to što su, po prvi i poslednji put, predsednici opština i gradonačelnici birani neposredno

Lokalni izbori 2008. godine, održani su po novom modelu koji ukida neposredan izbor predsednika opština i gradonačelnika sa obrazloženjem da su mnoge jedinice lokalne samouprave bile nefunkcionalne zbog čestih opstrukcija i blokada u radu organa lokalne samouprave kao i čestih pokušaja opoziva predsednika opštine od strane skupštinske većine. Na izborima 2012. godine, koji će biti predmet detaljnijeg razmatranja ove studije, uvedena je jedna novina za koju je vrlo diskutabilno tvrditi da li je imala pozitivan ili negativna uticaj na lokalnu demokratiju i reprezentativnost, a to je odredba da je odbornik vlasnik mandata i da se u skupštinu lokalne samouprave ulazi po redosledu na odborničkoj listi, sem u slučaju odustajanja kandidata kada odborničko mesto pripada prvom sledećem kandidatu sa liste. Po mišljenju mnogih, paradoks je u tome što postojeći izborni sistem sve više nameće glasanje za partije a ne za kandidate a onda se izabranim kandidatima, tj odbornicima poverava u „vlasništvo“ mandat koji je veoma diskutabilno da li su ga dobili oni ili partija na čijoj listi su se kandidovali. Svi lokalni izbori od 1992. godine pa na ovamo, sem 2004.

godine, održavani su u isto vreme sa republičkim izborima a ponekad i sa predsedničkim. To je još više doprinosilo opredeljivanju birača po uzoru na republičke liste, ponekad se čak vrlo vešto biračima “podmeće” lider partije koji ima pozitivan imidž dok se lokalni lideri sa negativnim imidžom stavljaju u drugi i treći plan. Po pravilu je vođena centralizovana, liderska kampanja, a teme su bile velike, krucijalne, nacionalne i na osnovu tih poruka su se birači opredeljivali i kada glasaju za lokalnu listu. Sa pravom možemo reći da su birači na lokalnim izborima u Srbiji već godinama sistemski obmanjivani na jedan perfidan ali legalan način.

Situacija koju danas imamo u velikom broju jedinica lokalne samouprave je izvesno otuđenje odbornika od onih koji su ih birali, odnosno građana, kao i otuđenje ostalih organa lokalne samouprave od onih zbog kojih lokalna samouprava i postoji, građana. Čest je slučaj sa su u skupštini jednice lokalne samouprave prisutni odbornici koji uopšte ne žive na njenoj teritoriji ili da veliki broj sela i mesnih zajednica nema svog predstavnika od ukidanja većinskog izbornog sistema 2004. godine. Intenzivno slabi odgovornost odbornika prema biračima i jača prema partijskim centralama koje realno odlučuju o odborničkim mestima, pa samim tim i predizborna obećanja i programi imaju sve manju težinu. Takođe je veoma prisutno podilaženje biračima u periodu predizborne kampanje kao i „kupovina glasova“ kroz rešavanje komunalnih problema, podelu finansijskih sredstava ali i direktno, za novac ili

robu. Sve što smo naveli jesu trendovi i problemi koji egzistiraju na polju lokalne samouprave i lokalnih izbora i treba da ih uzmemo u obzir u nastavku teksta koji će se baviti prvenstveno stepenom realizacije predizbornih obećanja na teritoriji grada Vranja.

LOKALNI IZBORI U VRANJU- ISTORIJAT

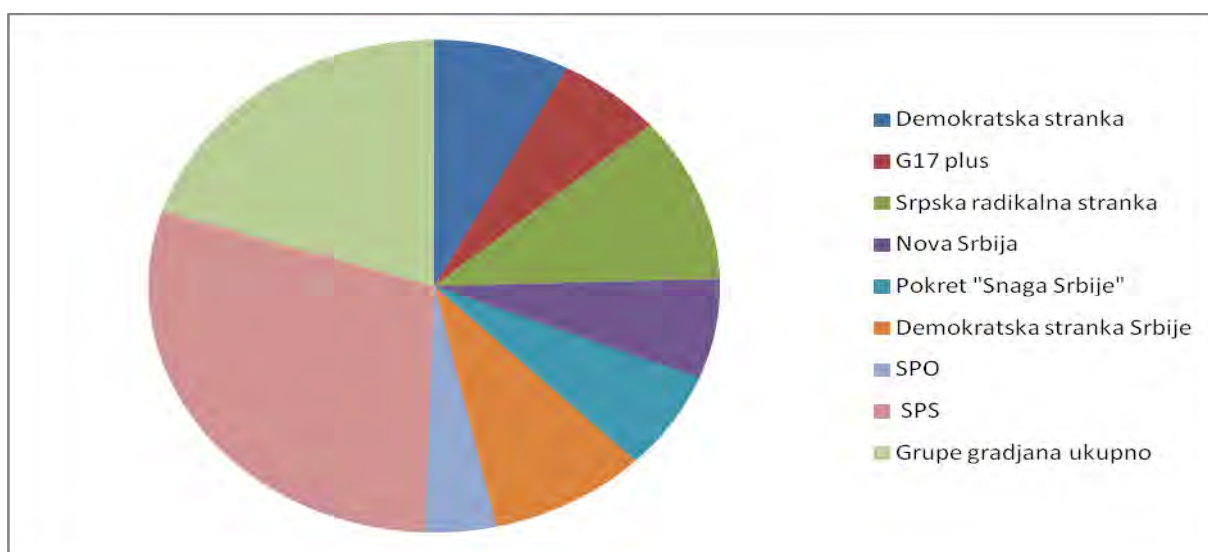
Kada posmatramo grad Vranje u kontekstu koji smo naveli u prethodnom poglavlju, evidentno je da postoji niz specifičnosti u odnosu na većinu jedinica lokalne samouprave u Srbiji, kako pre 10 i 15 godina, tako i danas. Dominantna politička snaga u Vranju u periodu od 1990. pa na ovamo bila je i ostala Socijalistička partija Srbije, nevezano za položaj te partije na centralnom nivou. Izvršna vlast je u velikoj meri bila koncentrisna u rukama SPS-a i iz izbora u izbore su pridobijali približno sličan procenat biračkog tela, sa manjim varijacijama u zavisnosti od ostalih aktera na političkoj sceni. Vranje je jedna od retkih jedinica lokalne samouprave gde se SPS zadržao kao dominantna politička snaga i posle 5. oktobra i velikog slabljenja te partije na centralnom nivou i u velikoj većini lokalnih samouprava. Takođe, prethodni period karakteriše i broj različitih stranih donatora i vladinih i nevladinih organizacija koji je znatno veći u odnosu na ostale jedinice lokalnih samouprava u Srbiji a razlog tom je verovatno i blizina administrativne granice sa Kosovom

kao i izrazito multietnička i trusna sredina. U ovom poglavlju ćemo analizirati izborne rezultate za lokalni parlament iz 2004., 2008. i 2012. godine kao i politička previranja i inženjering u skupštini opštine u protekle 4 godine.

Lokalni izbori 2004. godine su, kao što smo već naveli, po prvi put održani po modelu koji je podrazumevao neposredan izbor gradonačelnika i predsednika opština. Takođe, to su jedini lokalni izbori u istoriji višestranačja u Srbiji koji su održani odvojeno od republičkih izbora koji su, u ovom slučaju, održani godinu dana ranije. To objašnjava i relativno malu izlaznost, oko 35%, ali i veliki broj glasova koje su osvojile stranke koje nisu činile republičku vlast u tom trenutku. Sa pravom možemo reći da se na lokalnim izborima 2004. godine, kako u Srbiji tako i u Vranju, u mnogo većoj meri nego na prethodnim i kasnijim izborima, glasalo za lokalne programe i lokalne lidere. Za predsednika tadašnje opštine Vranje izbran je Miroljub Stojčić iz Socijalističke partije Srbije i Vranje je bila jedna od retkih jedinica lokalne samouprave u to vreme u Srbiji u kojoj je Socijalističke partija Srbije imala dominantno učešće u vlasti. Vladajuću većinu čine stranke SPS- 21 odbornik, SRS- 8 odbornika, DSS- 6 odbornika i G17plus - 4 odbornika što čini ukupno 39 odborničkih mandata.

GRAD VRANJE 2004											
Broj upisanih	Broj izašlih (važeci)	DS	G17 plus	SRS	Nova Srbija	PSS	DSS	SPO	SPS	GG ukupno	Ukupno odbornika
674	237	16	130	23		141	196		644	440	
92	12	87	8	85	1440	7	6	882	9	8	
Broj odbornika		6	4	8	5	5	6	3	21	7	65

*Tabela 1: rezultati lokalnih izbora za SO Vranje 2004. godine. Izvor:
Republički zavod za statistiku*

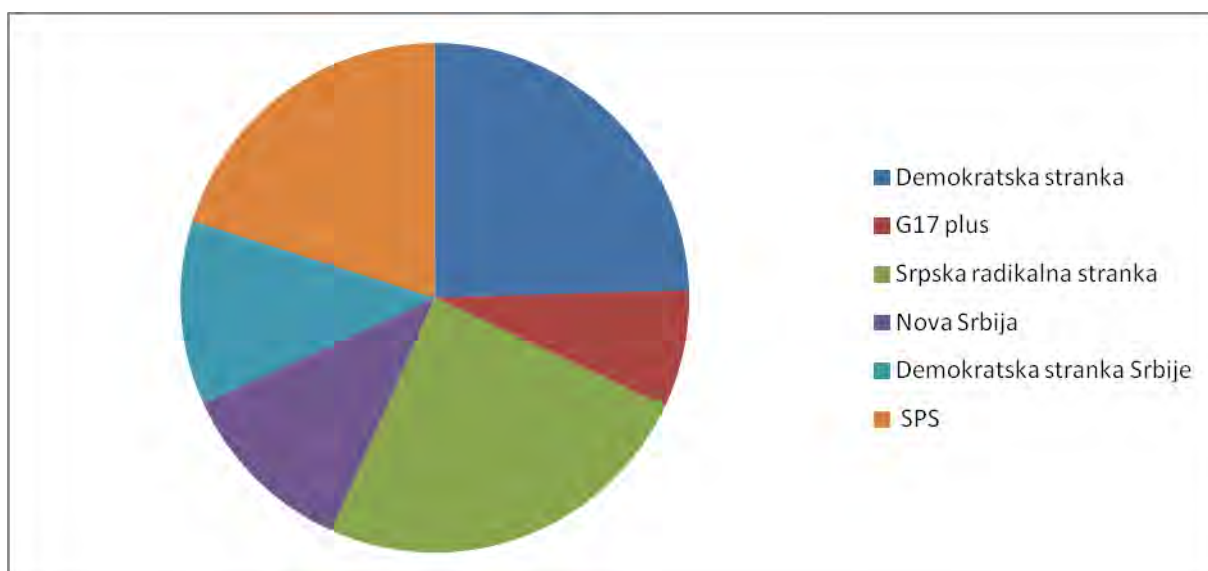
Slika 1: odnos odborničkih grupa u SO Vranje 2004. godine

2008. godina nam donosi novi model za lokalne izbore koji se od prethodnog razlikuje po tome što se predsednici opština i gradonačelnici biraju od strane odbornika u skupštini jedinice lokalne samouprave i po tome što je Vranje, Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije iz 2007. godine, konačno dobilo status grada. Na

lokalne izbore u Vranju 2008. godine je izašlo skoro duplo više birača nego na prethodne, odnosno preko 65% od ukupnog biračkog tela. Treba napomenuti da su lokalni izbori 2008. godine održavani paralelno sa republičkim i pokrajinskim izborima. Primetan je značajan pad podrške SPS-u u odnosu na ukupan broj izašlih i značajan porast podrške SRS-u i DS-u koji su u to vreme bili glavni suparnici na republičkom nivou. Gradska vlast je sastavljena od četiri partije SPS – 13 odbornika, DS – 16 odbornika, G17 plus - 5 odbornika i Nova Srbija – 7 odbornika, što je ukupno 41 odbornik od ukupno 65. Za prvog čoveka Grada Vranja je ponovo izabran Miroljub Stojčić iz Socijalističke partije Srbije, stim što je ovaj put biran od strane odbornika u skupštini grada a ne neposredno i što je izabran na funkciju Gradonačelnika Vranja a ne Predsednika opštine kao u ranijem sazivu.

GRAD VRANJE - REZULTATI LOKALNIH IZBORA 2008								
Broj upisanih	Broj izašlih (važeci)	DS	G17 plus	SRS	Nova Srbija	DSS	SPS	Ukupno odbornika
70 291	45 859	9758	2964	9834	4582	4658	8009	
Broj odbornika		16	5	16	7	8	13	65

*Tabela 2: rezultati lokalnih izbora za SG Vranja 2008. godine. Izvor:
Republički zavod za statistiku*

Slika 2: odnos odborničkih grupa u SG Vranja 2008. Godine

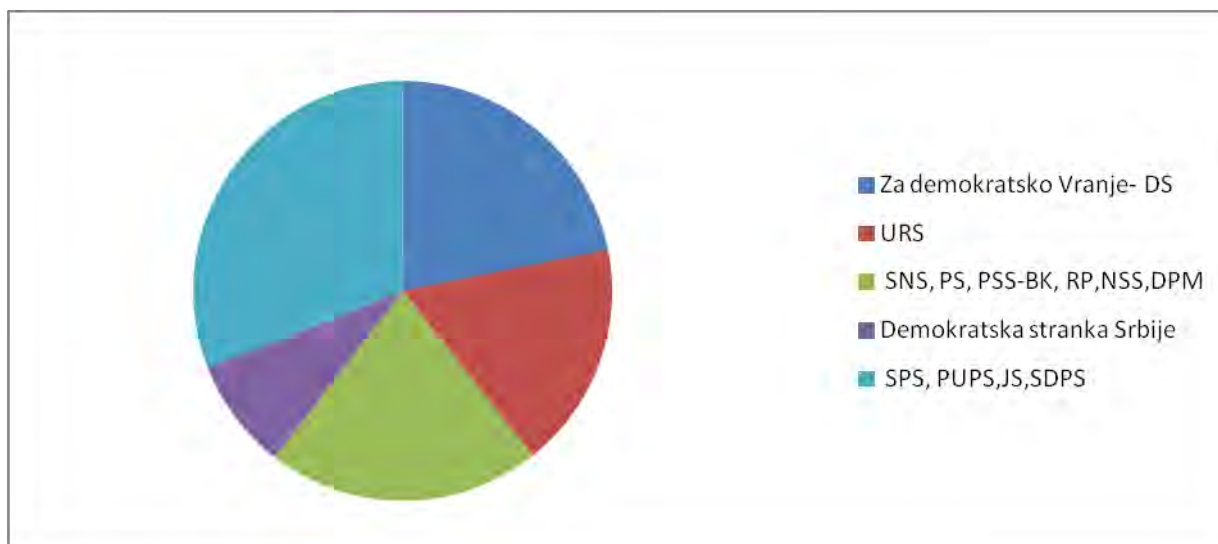
Lolakni izbori 2012. godine se odvijaju po istom modelu i pravilima kao i prethodni što se po prvi put održavaju i izbori za Skupštinu gradske opštine Vranjska Banja koja se nalazi u sastavu grada Vranja ali sobzirom da GO Vranjska Banja nema posebne nadležnosti, nećemo se posebno baviti izbornim rezultatima u toj opštini. Najviše odborničkih mesta je osvojila koalicija oko Socijalističke partije Srbije i ponovo osvojila 21 mandat, kao na izborima 2004. godine. Za gradonačelnika je izbran Zoran Antić kandidat Socijalističke partije Srbije a skupštinska većina je u peridu od 2012. godine na ovamo, više puta prekomponovana. Jedina partija koje je konstatntno činila i bila okosnoca skupštinske većine u gradu Vranje jeste Socijalistička partija Srbije. U julu 2012. Godine, nakon neizvesnih pregovora formirana je skupštinska većina koju su činile koalicija oko SPS-a sa 21 odbornikom i SNS sa 14 odbornika uz bočnu podršku DSS-a sa 5 odbornika. U

decembru iste godine, vladajućoj većini se proključuje i URS. Nova skupštinska većina se sastoji od odborničke grupe oko SPS - 27 odbornika (22 odbornika sa izborne liste okupljene oko SPS i pet odbornika DSS), koalicija oko SNS-a - 14 i URS koji broji 10 odbornika. Primetićemo da je broj odbornika SPS-a povećan dok je broj odbornika URS-a smanjen u odnosu na stanje neposredno posle izbora. To je plod zakonske odredbe koja vlasništvo nad mandatom daje odborniku. Posle nepunih godinu dana, u decembru 2013. Godine, URS je isključen iz vladajuće koalicije a 3 meseca kasnije, u februaru 2014. godine, SNS biva zemenjen DS-om i ta koalicija sa više ili manje korekcija traje do danas. Ovaj mandat lokalne vlasti u gradu Vranju karakteriše česta promena vladajuće većine, prelazak odbornika iz jedne stranke u drugu, formiranje novih stranaka itd. (formiranje SDS, cepanje SNS, praktično nestanak DSS-a,...). Spisak odbornika i stranaka u leto 2012. godine. neposredno posle izbora i danas se toliko razlikuju da sa pravom možemo reći da je došlo do prekrajanja izborne volje građana i nezapamćenog političkog inženjeringa. Iz tog razloga, jako je teško utvrditi odgovornost za obećanja data u predizbornoj kampanji 2012. godine, stoga ćemo u nastavku analize biti prinuđeni da se više fokusiramo na pronalaženje odgovora na pitanje „Šta je obećano a nije urađeno?“ nego „Ko je obećao a nije ispunio?“. Treba napomenuti da su sve stranke koje su ušle u lokalni parlament učestvovalе u vlasti u određenom period, tako da kod svih postoji barem delimična

odgovornost za ono što jeste ili nije urađeno u prethodne četiri godine.

GRAD VRANJE- REZULTATI LOKALNIH IZBORA 2012. GODINE							
Broj upisanih	Broj izašlih (važeci)	Za demokratsko Vranje- DS	URS	SNS, PS, PSS-BK, RP,NSS,D PM	DSS	SPS, PUPS,JS,S DPS	Ukupno odbornika
7141 6	469 43	8495	68 06	8221	3331	12050	
Broj odbornika		14	11	14	5	21	65

Tabela 3: rezultati lokalnih izbora za SG Vranja 2012. godine. Izvor: Republički zavod za statistiku

Slika 3: odnos odborničkih grupa u SG Vranja 2012. godine

IZBORNA KAMPANJA NA TERITORIJI GRADA VRANJA 2012. GODINE

Lokalni izbori u Republici Srbiji održani 6. maja 2012. godine protekli su u znatno drugačijim okolnostima nego izbori održani 2008. godine. Istovremeno održavanje predsedničkih, parlamentarnih, pokrajinskih i lokalnih izbora, stvorilo je atmosferu „opštih“ izbora i samim tim lokalne teme i kandidate gurnulo u drugi plan, čak i na lokalnim izborima. Izbori su održani u atmosferi velike ekonomske krize, prezaduženosti, visoke stope nezaposlenosti, itd. Teme koje su bile u prvom planu su socijalne i ekonomske, podizanje životnog standard, borba protiv korupcije i smanjenje siromaštva.

Podela na „proevropski“ i „antievropski“ blok, koja je dominirala svim prethodnim kampanjama nije više bila dominantna pa je i sama tema evropskih integracija pala u drugi plan, odnosno sve najveće partije u izbornoj trci su bile na „proevropskom“ putu. Izborne ponude i poruke su bile vrlo opšte i globalne, bez predloga načina na koji se planira ostvarenje tih obećanja. Takav koncept se u velikoj meri preneo i na lokalni nivo i poruke koje smo imali prilike da čujemo od lokalnih partija i lidera su vrlo često bile ponavljanje onog što partije zastupaju na centralnom nivou (borba protiv korupcije, departizacija, otvaranje novih radnih mesta, investicije, kancelarija za brze odgovore, itd...). Izbori 2012. godine su na svim nivoima

protekli u atmosferi veoma visokih tenzija , pogotovo na relaciju DS- SNS kao dve najveće partije. Govorilo se uglavnom o uopštenim ciljevima i planovima i suprotstavljene partije i blokovi su se više bavile jedna drugom (pogotovo DS i SNS), nego što su iznosile detalje i načine onoga što planiraju da sprovedu.

Celokupnu kampanju 2012. je obeležila visoka personalizacija koja je pruzrokovana istovremenim održavanjem izbora na svim nivoima kao i neravnopravnost učesnika izbora i uticaj na medije kako na centralnom tako i na lokalnom nivou.

Situacija u kojoj su 2012. godine, po prvi put održani “opšti” izbori u Srbiji dovela je do toga da je bilo praktično nemoguće napraviti razliku između poruka koje se šalju građanima na lokalnom, regionalnom ili republičkom nivou. Kampanja je obeležila visoka centralizacija i personalizacija, u kojoj su ključne poruke na svim novoima prenosili uglavnom lideri stranaka i uzak krug ljudi oko njih. U takvoj atmosferi održani su lokalni izbori u Gradu Vranju koji su i pored svega što smo naveli imali i svoje specifične poruke, programe i obećanja, koja ćemo u daljem tekstu detaljnije analizirati. Obradićemo samo poruke i obećanja onih partija koje su osvojile odborničke mandate a koje su sve, u dužem ili kraćem period, činile vladajuću većinu, jer konačni cilj ove analize jeste utvrđivanje u kojoj meri su predizborna obećanja, u period od skoro četiri godine, ispunjena. Na izborima za Skupštinu grada Vranja je učestvovalo osam koalicija i stranaka koje su ostvarile sledeće rezultate:

- Lista “Ivica Dačić-SPS,PUPS,JS,SDPS” dobila je 12.050 glasova ili 25.67%
- Lista “Za demokratsko Vranje-Goran Stefanović” osvojila je 8.495 glasača ili 18,10%
- Lista “Pokrenimo Vranje-Tomislav Nikolić, SNS, PS, PSS-BK,RP,NSS,DPM” je osvojila 8.221 glas ili 17,51%.

- “Ujedinjeni regioni Srbije – dr Uroš Trajković” je osvojila 6.806 glasova ili 14,50%
- “Demokratska stranka Srbije-Vojislav Koštunica”, koju je podržao 3.331 glasač ili 7,10%.
- “Srpska radikalna stranka – dr Aleksandar Martinović” je dobila 2126 glasova ili 4,73%
- “Nova Srbija-Velimir Ilić” je osvojila 2182 glasa ili 4,85%
- Grupa građana „Dveri za život Srbije“ je dobila 1739 glasova ili 3,87%

OSNOVE PREDIZBORNOG PROGRAMA I OBEĆANJA STRANAKA U GRADU VRANJU

LISTA SPS, JS, PUPS I SDPS

Socijalistička partija Srbije kao nosilac koalicije SPS – JS – PUPS – SDPS ima dugu, može se reći višedecenijsku tradiciju vršenja vlasti i upravljanja kako samom opštinom, odnosno gradom Vranjem, tako i najznačajnijim privrednim subjektima u tom gradu. I u najtežim vremenima za SPS, kada su u svim delovima Srbije bili svedeni na nivo statističke greške, Vranje je bilo i ostalo bastion u kome vreme kao da je stalo. SPS je i posle lokalnih izbora 2012. godine sa osvojenim 21 odborničkim mestom pokazao da je najjača politička snaga u Vranju i ostao je okosnica lokalne vlasti četiri godine potom, bez obzira što su se partneri koji su činili većinu vrlo često menjali. Sama kampanja koalicije SPS – JS – PUPS – SDPS u dobrom starom maniru Socijalista se odvijala bez mnogo pompe ali uz konstantno prisustvo na terenu. Teme koje su se provlačile su bile već dobro poznate kao “Vranje je kolevka SPS-a”, “Ivica Dačić je naš čovek, sa juga”, kao i naglašena socijalna tematika pogotovo prema penzionerima i radnicima u nekad moćnim kompanijama “Jumko”, “Simp”, itd. Predizborna obećanja građanima koje je koalicija SPS – JS – PUPS – SDPS dala vrlo su uopšteno formulisana i prenošena tokom kampanje ali se ipak izdvojilo nekoliko i to:

- Završetak industrijske zone Bunuševac
- Besplatan prevoz i socijalna pomoć za penzionere
- Bolji položaj grada Vranja u odnosu na centralnu vlast
- Jednokratna novčana pomoć trudnicama
- Omogućavanje pripravničkog staža i stručne prakse za sve završene studente iz Vranja
- Obnova puteva u selima Ćukovac, Rataje, Parlovac, Bresnica, Suvi do, itd., kao i popravka i izgradnja svih atarskih puteva.

“ZA DEMOKRATSKO VRANJE”- DS, LDP, SPO, DHSS I PARTIJA ZELENIH

Kao većina stranaka sa centralama u Beogradu koje su učestvovala ili pretenduju da učestvuju u republičkoj vlasti Demokratska stranka se zalaže ubrzani ekonomski razvoj, veći životni standard svih građana toleranciju, demokratiju, itd. Kampanju DS-a na svim nivoima 2012. godine je odlikovala “liderska “ koncepcija i

prenošenje velikih nacionalnih tema na sve nivoe, bez obzira što nosilac liste u gradu Vranju nije bio Predsednik DS-a nego lokalni lider. Gradski odbor DS Vranje pred same izbore koncipira program pod nazivom “U tvojim rukama” koji obuhvata sve zasluge DS-a u Vranju u prethodne četiri godine kao i nemere i obećanja u budućnosti. Pored uopštenih programskih načela i obećanja u ime republičkih organa (podrška zapošljavanju, investicije, pravosuđe, itd.) postoje i eksplicitna obećanja koja će biti ispunjena dolaskom DS-a na vlast u lokalnu a to su:

- Formiranje odgovorne lokalne vlasti koja će biti dostupna svim građanima
- Izgradnja obilaznice u industriskoj zoni Bunuševac (kretanje teretnih kamiona van grada preko zaobilaznice) i infrastrukturno srediti industrijsku zonu.
- Uređenje centralne pešačke zone u ulici Kralja Stefana Prvovenčanog od Robne kuće do Trga Republike, sa izgradnjom poslovnog centra na prostoru između Hotela „Vranje“ i zgrade bivše SDK službe
- Realizacija druge faze šetališta od zgrade Direkcije do zgrade Skupštine, sa izgradnjom poslovnog centra
- Završićetak mosta na Lukovskoj reci u selu Tibužde
- Izgradnja tri kružna toka – kod „gornje“ kasarne, kod Jedinstva i kod Alfe.

U okviru koalicije “ Za demokratsko Vranje” pored DS-a, jedina “vidljiva” i prepoznatljiva partija barem u urbanoj sredini bila je Liberalno demokratska partije LDP. Okosnica programa LDP-a, koji je promovisan uz zajednički program Koalicije, jesu podrška mladima, ženama i manjinskim grupama, zaštita životne sredine, oživljavanje sela, modernizacija rada lokalne samouprave i komunalnih preduzeća.

“POKRENIMO VRANJE”- SNS, PS, PSS-BK, RP, NSS, DPM

Gradski odbor Srpske napredne stranke, kao najdominantniji i najvidljiviji deo koalicije “POKRENIMO VRANJE”, u izbornu utakmicu 2012. godine ušli su sa programom “Program za Vranje 2012.-2016. godine”. Program se zasnivao na analizi stanja i predlogu aktivnosti za prevazilaženje problema i unapređenje funkcionisanja lokalne samouprave po sektorima kao što su energetika, infrastruktura, obrazovanje, mladi, zdravstvo, itd. Pored klasičnih poruka koje su preuzete sa državnog nivoa kao što su “borba protiv korupcije”, “budućnost u koju verujemo”, “svom snagom u reforme”, itd. SNS ima prednost nad ostalim učesnicima u predizbornoj kampanji jer nije u prethodnom period učestvovao u vlasti u Vranju, pa samom tim ima širi manevarski proctor. Kampanju SNS je obeležio i poziv biračima da ne rasipaju glasove na male partije već da podrže SNS, jer samo SNS može da donese promene. U lokalnoj kampanji gradskog odbora SNS su se iskristalisala sledeća obećanja biračima:

- podsticanje razvoja industrije sa lokalnog nivoa, sa posebnim akcentom na tradicionalno zastupljene grane industrije (tekstilna, drvoprerađivačka),
- stimulisanje industrije visokih tehnologija (izgradnja tehnološkog parka);

- dovršetak industrijske zone Bunuševac, njeno komunalno i industrijsko opremanje i povezivanje sa E-75 autoputem
- dovršetak procesa restrukturiranja HK PK JUMKO;
- modernizacija lokalne administracije kroz uvođenje Kancelarije za brze odgovore
- formiranje „Lokalnog garancijskog fonda“, koji bi svojim sredstvima pomagao malim i srednjim preduzećima u dobijanju kreditnih aranžmana;
- formiranje slobodne carinske zone, i uređenje carinskog terminala, sa pratećim sadržajima;
- borba protiv korupcije na lokalnom nivou.

UJEDINJENI REGIONI SRBIJE

Pod rednim brojem 2 na izbornoj listi našli su se Ujedinjeni regioni Srbije pod sloganom “Probudimo život”. Predizborni program za Vranje, je koncipirao uglavnom na promociji infrastrukturnih projekata čija je realizacija u toku u gradu Vranju (rekonstrukcija gimnazije Bora Stanković, vrtić, rekonstrukcija ulica, itd) kao i na obećanjima vezanim za buduće projekte i investicije. Takođe je često pominjana i revitalizacija Skijališta Besna Kobilica. Jedna od glavnih poruka Ujedinjenih regiona Srbije bila je i “Stop stranačkom zapošljavanju” kao i “Više posla u Centralnoj Srbiji a ne odseljavanje u Beograd”.

Пробудимо ЖИВОТ!

УРАДИЛИ СМО ПУНО ЗА ВРАЊЕ!

- 1. Новац Врањанаца коначно остаје у Врању.**
Захваљујући потписима више од 10.000 грађана Врања у компани за децентрализацију Србије и измена Закона о финансирању локалне самоуправе омогућили смо да буџет Града у овој години буде 3 милиона евра већи него претходне. Инсистирамо да се део тога новца паметно инвестира и врати грађанима који су се за њега изборили.
- 2. Квалитетнија здравствена заштита.**
Кренули смо са изградњом Хирушког блока у Здравственом центру како би наши суграђани имали здравствену заштиту кокаву заслужују. На предлог Уједињених региона Србије, усвојена је иницијатива у Скупштини града о финансирању једног покушаја већинске општинске, а формирана је и Комисија у Здравственом центру. Отворили смо и Световалиште за младе у Здравственом центру - млади у Врању имају неограничен приступ брини!
- 3. За сигуран осмех сваког детета – Нови вртић после 20 година!**
Обезбедили смо подршку државе и Националног инвестиционог плана (НИП) за изградњу новог вртића у Врању после 20 година. Залажемо се да у Врању свако дете има своје место у вртићу, без вишемесечног чекања. Најмлађи су једина гаранција да ће се Врање и даље развијати.
- 4. Када су сви заборавили на Бесну Кобилу - ми нисмо!**
Успели смо да у потпуности ревитализујемо скијалиште на Бесној Кобили чиме је значајно обogaћена туристичка понуда Града Врања. Бесној Кобили донели смо две жичаре, набили стабл за снег, а у плану је и изградња спортских терена. Средствама донатора, у потпуности је реконструисан Планинарски дом.
- 5. Унапређено образовање и створени услови за спорт деце и младих.**
Успели смо средства из Националног инвестиционог плана (НИП) за реконструкцију зграде Гимназије. Сада ће ова образовна институција коначно добити нови изглед, а ученици стандард који заслужују. Опремљени су дигитални кабинети у свим школама и изградњени пач терени у ОШ „Вук Караџић и спортски терени у ОШ „Радоје Домановић“. Успостављен је Волонтерски центар у Библиотеци „Бора Станковић“ у сарадњи УСАИД-а, Града Врања и Канцеларије за младе.
- 6. Борба за свако ново радно место у Врању**
Потпуно инфраструктурно опремање слободних индустријских локација ће омогућити долазак нових инвеститора и развој постојећих привредних субјеката у Врању. Скраћујемо просечно време за издавање грађевинских дозвола, утврђујемо пореске и кредитне олакшице за почетнике који покрећу сопствени бизнис и стимулисати развој женског предузетништва. Посебна подршка биће пружена инфраструктурним пројектима у Врањској Бањи што ће довести до отварања нових радних места у области туризма. Пољопривредним мењомерцијалним домаћинствима осигураћемо подршку од 50.000 динара годишње по члану домаћинства.
- 7. Врање дигитални град – бесплатан Интернет за све**
Реализоваћемо пројекат градске комуникационе инфраструктуре и обезбедићемо бесплатан интернет путем безжичне (WiFi) мреже. Увођењем брзог интернета у свим школама ученицима ће бити обезбеден још један извор учења као свој деци света. Залажемо се за примену најновијих технологија у јавном сектору. Увођењем и промовисањем стандарда е-управе у значајној мери ће бити унапређен рад Градске управе, јавних предузећа и установа.
- 8. Да млади остану и живе у Врању - системска и континуирана бригаа о младима**
Обезбедили смо подршку државе за изградњу још једног вртића у насељу Рашка. Залажемо се да Град коначно определи буџетска средства за стипендирање најбољих студената како би се по завршетку студија вратили и запослили у Врању. Град ће, такође, финансирати припремну наставу за упис на факултете средњошколца и кофинансирати одлазак на екскурзије ученика из материјално угрожених породица. Наставићемо са иницијативом за изградњу нових спортских терена чиме ћемо помоћи унапређењу школског спорта и здравог живота.
- 9. За више дејчјих осмеха у Врању - подршка младим брачним паровима!**
Залажемо се за финансирање једног покушаја аптеничне општинске у висини од 250.000 динара из градског буџета. У новом сазиву локалне скупштине борићемо се за пружање финансијске подршке од 20.000 динара месечно за незапослене породице до завршене прве године детета. Средства за ове намене биће обезбедена из пољедних прихода у буџету Врања на основу измене Закона о финансирању локалне самоуправе.
- 10. Одлучујте сами о свом комшилуку**
Залажемо се да се за функционисање месних заједница и градске општине Врањска Бања обезбеди средства од најмање 15% градског буџета. На тај начин грађани би сами бринули и одлучивали о својим свакодневним потребама у својој улици, у свом комшилуку. Борићемо се за веће и непосредније учешће Месних заједница у изградњи комуналног програма, као и за континуирану јавну расправу приликом изградње градског буџета.

УЈЕДИЊЕНИ РЕГИОНИ СРБИЈЕ - др Урош Трајковић

Konkretna obećanja koja su bila karakteristična samo za Vranje su:

- Besplatna vantelesna oplodnja
- 20.000 dinara mesečno nezaposlenim porodicama
- Otvaranje vrtića u naselju Raška
- Stipendiranje najboljih studenata
- Besplatan internet u gradu
- Više novca za mesne zajednice i gradsku opštinu Vranjska Banja

Ujedinjeni regioni Srbije su osvojili 11 odborničkih mandata i bili su deo vladajuće koalicije u gradu Vranju od decembra 2012. godine do decembra 2013. godine.

DEMOKRATSKA STRANKA SRBIJE

Šesto mesto na izbornoj listi za lokalne izbore u gradu Vranju, zauzimala je Demokratska stranka Srbije, popularno DSS. Pored velikih, nacionalnih tema po kojima su kao stranka prepoznatljivi kao što su “Kosovo je sastavni deo Srbije”, “Ne u EU”, itd., DSS je postavio po priličan broj lokalnih tema i obećanja od kojih su najprepoznatljivija sledeća:

- Rešavanje infrastrukturnih problema- Sve ulice asfaltirati, sve azbestne cevi promeniti
- Akva park u Vranjskoj Banji
- Smanjenje taksi za preduzeća i besplatno zemljište za investiture
- Renoviranje bazena i izgradnja igrališta i sportskih terena u svakoj MZ
- 100.000 dinara za svako prvorodeno dete
- Gasifikacija grada Vranja
- Osvetljenje saobraćajne petlje “Vranje Jug”.

DSS je osvojio 5 odborničkih mandata koji sve vreme daju podršku vladajućoj većini, kao DSS ili kao odbornici nekih drugih partija.

ЗА ВРАЊЕ - ЗНАШ ЗАШТО 2012 - 2016

- Изградити фабрику и запослити 2000 људи;
- Уклонити канцерогене азбестне водоводне цеви на целој територији града, села и поставити нове еколошке цеви;
- Асфалтирамо све неасфалтиране улице у граду;
- Отворићемо у сарадњи са сеоским домаћинствима земљорадничке задруге и увести производне погоне;
- Модернизоваћемо село;
- Изградити нови мултимедијални центар у граду;
- Завршићемо изградњу Дома културе у Врању;
- Решићемо проблем водоснабдевања I и II висинске зоне у граду;
- Изградити аква парк у Врањској Бањи и запослити 200 мештана Врањске Бање;
- Покренућемо пројекат "ИГРАЛИШТЕ ЗА СВАКО ДЕТЕ". Изградња игралишта и спортских терена у свакој градској месној заједници;
- Створићемо боље услове пословања малих и средњих предузећа кроз субвенције и смањење такси локалној самоуправи и даћемо бесплатне локације инвеститорима за отварање нових производних погона;
- Покрићемо Коштанин базен, а тиме Врање добија затворени зимски базен;
- Побољшаћемо здравствени туризам у Врањској Бањи и отворићемо први герантолошки центар на југу Србије;
- Осветлићемо петљу "ВРАЊЕ - ЈУГ" Златокопачка петља.

- Увешћемо јавно приватно партнерство;
- Ревитализоваћемо Градски стадион ДИНАМО;
- 100.000,00 динара прворођено дете (повећање наталитета);
- Гасификација града Врања;
- Проширити и осавременити градску пијачу Бујковски мост;
- Избацићемо политику из културног живота града;
- Залагаћемо се да Врање постане универзитетски центар;
- Створићемо све услове да млади људи остану у нашем граду.

ДС ДЕМОКРАТСКА
СТРАНКА СРБИЈЕ

ДС Градски одбор ВРАЊЕ
ДЕМОКРАТСКА
СТРАНКА СРБИЈЕ

ЗА СРБИЈУ - ЗА ВРАЊЕ ЗНАШ ЗАШТО

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА СРБИЈЕ
ДР ВОЈИСЛАВ КОШТУНИЦА

ISPUNJENOST OBEĆANJA PO OBLASTIMA DELOVANJA LOKALNE SAMOUPRAVE

• INFRASTRUKTURA

Što se ulaganja u infrastrukturu tiče, ona su kontinuirana, redovna, u okviru tzv. Programa za izgradnju i uređenje gradskog građevinskog zemljišta, popularno nazvanog „Komunalnog programa“, ali i kroz vanredne, ad hoc poslove.

Nekoliko predizbornih koalicija (koalicija okupljena oko SPS, koalicija POKRENIMO VRANJE (SNS i njeni koalicioni partneri) i koalicija ZA DEMOKRATKO VRANJE (okupljena oko DS), obećavalo je prioritarno sagledavanje infrastrukture u industrijskoj zoni „Bunuševac“. Iako je vlast kontinuirano ulagala u infrastrukturu zone, uglavnom za omogućavanje početka rada fabrike GEOX (asfaltiranje puta od glavnog puta do same fabrike, polaganje naponskog kabla od trafo stanice do same fabrike, nove vodovodne i kanalizacione instalacije, ali i finansiranje izrade planova detaljne regulacije za celu industrijsku zonu), daleko smo od toga da možemo reći da je industrijska zona u potpunosti opremljena (što je bio lajtmotiv svih ovih obećanja), s obzirom da je procenjena vrednost infrastrukturnog opremanje čitave zone oko 5 miliona evra, dok sama izgradnja obilaznice (koja je najčešće bila apostrofirana u obećanjima!) košta oko 200 miliona dinara, što ukupno čini vrednost čitavog

„Komunalnog programa“ za period 2012. – 2015. godina. S obzirom da je industrijska zona istovremeno i slobodna zona, koalicija POKRENIMO VRANJE je obećavala i izgradnju i uređenje carinskog terminala za potrebe slobodne zone, što je uvršteno u budžet grada za 2016. godinu.

Što se tiče redovnih infrastrukturnih objekata na teritoriji grada, DSS je ambiciozno obećavala asfaltiranje svih ulica, za šta je potrebno sredstava u iznosu od oko 10 komunalnih programa. Iako DSS više nije zastupljena u lokalnom parlamentu, deo njenih odbornika je i danas deo vlasti (prelaskom u SPS), a deo njih je bio u vlasti do februara 2014. (oni koji su prešli u SNS). Što se promene cementno-azbesnih cevi tiče, u rešavanju ovog problema se poodmaklo, s obzirom da je taj posao finansirala nemačka KFW banka (uz izgradnju fabrike za prečišćavanje otpadnih voda i 5 kolektora otpadnih voda sa teritorije grada do same fabrike), delom kreditima delom bespovratnim sredstvima.

Vranjski DSS je obećavao i izgradnju akva parka u Vranjskoj Banji, što se, bez obzira na povoljne prirodne uslove i interesovanje investitora, nije desilo. Ono što se od infrastrukturnih obećanja DSS desilo, jeste osvetljavanje saobraćajne petlje „Vranje jug“, koja je, izgradnjom nove petlje u selu Suvi do, na Koridoru 10, u mnogome izgubila na značaju.

Ispunjenim možemo smatrati obećanje koalicije okupljene oko SPS, vezane za seoske puteve, u selima Ćukovac, Rataje, Pavlovac, Bresnica, Suvi do, i dr. i popravku i revitalizaciju ostalih seoskih putnih pravaca, u šta je samo u 2015. godini uloženo preko 3 miliona evra, i izgrađeno je i revitalizovano više od 50 km seoskih puteva.

Koalicija za DEMOKRATSKO VRANJE (DS) se u obećanjima vezanim za infrastrukturu držala centralne gradske zone, i dobar deo tih obećanja jeste ispunjen, ili će biti ispunjen do kraja mandata, tj. Vranje će dobiti potpuno novo šetalište, sa dve potpuno drugačije ambijentalne celine. Ono što nije ispunjeno, a nije ni najjasnije kako je zamišljeno, jeste izgradnja poslovnog centra između hotela „Vranje“ i zgrade Poreske uprave. Još jedno od ispunjenih obećanja DS je i završetak mosta na Lukovskoj reci u selu Tibužde, koji je započet za vreme prošle vlasti, u kojoj je DS takođe učestvovala, a završen je u vreme kada DS nije bila deo lokalne vlasti. Izgradnja tri kružna toka u gradu nije ni započeta, a završetak prvog od tri obećana kružna toka, po planovima Direkcije za izgradnju grada Vranja, očekujemo tek u 2017. godini.

Ujedinjeni regioni Srbije su obećavali takođe revitalizaciju gradskih saobraćajnica (što se može oceniti kao delimično ostvareno), ali i rekonstrukciju zgrade Gimnazije „Bora Stanković“ u Vranju, što je završeno, iako ne u potpunosti. Naime, shodno našim dobrim običajima, ono što se ne vidi nije rekonstruisano (podrumske prostorije), a nije izgrađen ni lift namenjen osobama sa invaliditetom. Ova

stranka je obećavala i revitalizaciju skijališta „Besna kobila“, s obzirom da je ova stranka nastala od nekadašnjeg G 17, koji je u Vranju i inicirao formiranje ovog ski centra. Iako je prilično uloženo u ovaj zimski centar, ne možemo još uvek reći da smo dobili skijalište koje bi bilo po nekim priznatim standardima za zimske sportove.

Interesantno obećanje imao je i GO DSS Vranje, izjavivši da će raditi na gasifikaciji grada. Imajući u vidu fijasko projekta „Južni tok“, ostvarenje ovog obećanja nije ni na dalekom horizontu.

TRANSPARENTNOST

Transparentnost u radu lokalnih, ali i bilo kojih drugih organa vlasti, smatramo veoma važnim, jer predstavlja *conditio sine qua non* demokratske države i sprovođenja principa vladavine prava. Međutim, što se samog grada Vranja tiče, čini se da ovakav način rada vlasti nije prioritetan samim biračima, pa, samim tim, nije ni bio ni deo predizbornih obećanja samih političkih organizacija. Zahtev za poštovanjem ovog principa funkcionisanja lokalne samouprave, nalazimo samo u tragovima, parcijalno dat, kod svega par političkih stranaka, odnosno koalicija.

Slogan „Stop stranačkom zapošljavanju“ lokalnog URS i obećanje odgovorne lokalne vlasti dostupne svim

građanima, bili su jedini svetli primeri obećanja primene dela principa transparentnosti u lokalnoj kampanji 2012. godine.

Zaustavljanje stranačkog zapošljavanja možemo smatrati neispunjenim obećanjem, iako je zapošljavanje u javnom sektoru skoro potpuno zaustavljeno zabranom uredbama Vlade RS donesenim krajem 2013. godine. Ionako prenatrpan javni sektor nije više mogao da izdržava stranačke apartčike, a retka zapošljavanja do, i nakon same zabrane, i dalje idu po stranačkom principu, pri čemu ni URS, kao stranka koja je obećavala zaustavljanje stranačkog zapošljavanja, nije bila imuna na ovu pošast, za kratko vreme dok je bila u lokalnoj vlasti (primer zapošljavanja u privrednom društvu „Slobodna zona“ D.O.O.).

Učešće javnosti u radu lokalne samouprave i dalje je jednosmerno, tj. javnost je dobro informisana o radu lokalne samouprave (više elektronskih i jedan štampani medij, redovne konferencije za medije, dostupnost lokalnih funkcionera medijima, dobro funkcionisanje gradske Službe za odnose sa javnošću, redovno ažuriranje gradskog sajta i objavljivanje vesti na društvenim mrežama, i sl.) ali njeno učešće u samom procesu donošenja odluka je zanemarljivo nisko, sa retkim svetlim primerima, koji se, takođe, više svode na ispunjavanje forme radi poštovanja pojedinih zakonskih propisa (primer budžetskog procesa i učešća javnosti u njemu).

Čini se da je najbolji primer transparentnosti rada jedne lokalne samouprave, sprovođenje javnih konkursa za dodelu sredstava nevladinim organizacijama, neformalnim grupama, medijima i pojedincima, i to iz oblasti: sporta, kulture, zaštite životne sredine, javnog informisanja i socijalne zaštite. Iako je kod svih ovih javnih konkursa forma do tančina ispoštovana (javno objavljivanje, postojanje i rad komisija, odlučivanje na Gradskom veću) jedino konkurs za sufinansiranje projekata iz oblasti javnog informisanja (popularno: konkurs za medije) možemo smatrati u potpunosti transparentim, s obzirom da po ovom konkursu zaista odlučuje nezavisna komisija, čiji su članovi istaknuti predstavnici profesije van teritorije grada, određeni na predloge novinarskih udruženja, i da je sprovođenje ovih konkursa pohvaljeno od strane NUNS kao primer dobre prakse. Po svim ostalim konkursima odlučuju komisije koje, iako uglavnom sastavljene od ljudi iz struke, čine ljudi koji su, na ovaj ili onaj način bliski vladajućim garniturama. Kao delimično transparentim možemo oceniti konkurse za projekte iz oblasti kulture i zaštite životne sredine, dok konkurse koji se sprovode za dodeljivanje sredstava za sportske i socio-humanitarne organizacije, možemo oceniti kao klasično fingiranje konkursa, s obzirom da se odluka o dodeli sredstava donosi na kraju konkursnog perioda, a da se za svo vreme konkursnog perioda sredstva isplaćuju sportskim i socio-humanitarnim organizacijama, čime konkursi postaju potpuno irelevantni.

Borba protiv korupcije na lokalnom nivou, jeste bila jedan od nosećih stubova kampanje POKRENIMO VRANJE, ali i lajt motiv kampanje SNS na republičkom nivou. Može se reći da se na lokalnu, iako lokalna vlast nema previše ingerencija u ovoj oblasti, nije previše uradilo na tom polju, pa tako, tokom celog mandata ove lokalne vlasti, nije konstituisan lokalni Savet za borbu protiv korupcije Skupštine grada Vranja, pa ovo obećanje možemo smatrati neispunjenim.

• PROFESIONALIZACIJA ORGANA LOKALNE SAMOUPRAVE

Iako su pritužbe na rad lokalne samouprave jedne od najčešćih od strane građana, pogotovu imajući na umu rad raznih inspekcijskih službi i uslužnog centra, nije bilo nekih značajnijih obećanja vezanih za sam rad organa lokalne samouprave, a nije puno ni urađeno u tom pogledu. Ono što možemo izdvojiti jeste nova odluka o potpuno drugačijoj organizaciji rada lokalne samouprave, koja se, nažalost, donosi na samom kraju mandata ove lokalne vlasti.

Jedno od najzvučnijih obećanja koalicije POKRENIMO VRANJE, tačnije same SNS, kako na republičkom nivou, tako i na lokalnu, jeste uvođenje Kancelarije za brze odgovore. Ovo obećanje nije ispunjeno, na oba pomenuta nivoa vlasti, mada na lokalnim nivoima postoje Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj, koje po opisu svoje delatnosti,

obavljaju sve poslove koje je SNS namenila nikada ostvarenoj Kancelariji za brze odgovore.

Važnim delom profesionalizacije lokalne samouprave možemo smatrati i decentralizaciju vlasti na jedinu gradsku opštinu Vranjska Banja, kao i decentralizaciju komunalne izgradnje u ovoj opštini, prenošenjem većeg obima sredstava javnom preduzeću koje se brine o komunalnoj izgradnji pomenute gradske opštine – Upravi Banje. Ovo je bilo jedno od obećanja jedino URS, a u kojoj meri je ispunjeno, vidi se iz date tabele.

	2012.	2013.	2014.	2015.
Mesne zajednice	34.215.032	15.927.095	32.107.724	41.741.153
Opština Vranjska Banja	22.693.348	27.655.152	24.651.747	22.144.234
JP Uprava Banje	49.768.204	31.513.454	48.625.351	62.276.029

- **SOCIJALNA POLITIKA (MLADI, PENZIONERI, MARGINALNE GRUPE)**

Socijalna politika, kao i obično, zauzima najznačajniji deo lokalnih kampanja skoro svih stranaka i koalicija. Koalicija okupljena oko SPS obećavala je besplatan prevoz za penzionere, a ispunjeno je jedino subvencionisanje prevoza za osobe starije od 65 godina, po ugovoru sa kompanijom Kavim Jedinstvo iz Vranja. Što se socijalne pomoći ovoj grupi građana Vranja tiče, ona je realizovana preko Centra za socijalni rad, u skladu sa propisima

Republike Srbije, a od strane lokalne samouprave preko jednokratnih pomoći, gde komisija ispituje svaki pojedinačni slučaj, tako da ovo obećanje možemo oceniti delimično ispunjenim. Što se novčane pomoći trudnicama tiče, što je bilo obećanje kako koalicije oko SPS, tako i URS (koji je to konkretizovao kao pomoć u iznosu od 20.000 dinara mesečno svim nezaposlenim trudnicama), i ova obećanja nisu ni delimično ostvarena. Ovde možemo pomenuti i obećanje DSS od 100.000 dinara za prvorodeno dete, koje, letimičnim pogledom na obećani iznos, možemo oceniti kao neostvareno i neostvarivo.

Obećanje URS bila je i besplatna vantelesna oplodnja. S obzirom da Republika Srbija finansira prva dva pokušaja besplatne oplodnje, grad Vranje je, na inicijativu člana vladajuće koaliciji SDPS uveo pomoć za treći pokušaj vantelesne oplodnje, u iznosu od 200.000 dinara, po pravilniku koji se svake godine usvaja od strane Gradskog veća. U toku četvorogodišnjeg mandata aktuelne lokalne koalicije, ovo pravo koristilo je oko 50 paraova, i rođeno je osmoro dece. Zbog toga ovo obećanje smatramo ispunjenim.

URS je, takođe, obećao i otvaranje vrtića u naselju Raška. O ovom projektu se pričalo tokom celog četvorogodišnjeg mandata, i do sada je urađen jedino projekat, finansiran od strane EVROPSKOG PROGRESA. Iako načelno svi podržavaju ideju, postavlja se veliko pitanje iznalaženja sredstava za njeno sprovođenje, kao i pitanje svrsishodnosti gradnje novog vrtića, u gradu čija se

populacija (naročito mladih) konstantno smanjuje, pa i ovo obećanje ostaje neispunjeno.

I mladima se dosta pažnje posvećivalo u kampanji 2012. godine, pa su pala i brojna obećanja. Koalicija okupljena oko lokalnog SPS obećala je omogućavanje pripravničkog staža i stručne prakse, u okviru tzv. "prva šansa" programa, što je i ispunjeno, počev od 2015. godine.

Obećanje URS bilo je stipendiranje najboljih učenika i studenata. U situaciji zabrane zapošljavanja u javnom sektoru, pitanje stipendiranja postaje suvišno, s obzirom da stipendiranje podrazumeva kasnije zapošljavanje stipendiranog učenika kod organizacije koja stipendira. Bilo je pojedinačnih slučajeva pomoći najtalentovanijim, a materijalno najmanje obezbeđenim studentima i učenicima sa teritorije grada, no tu se radilo o pojedinačnim slučajevima, teškog materijalnog stanja, a često i urušenog zdravstvenog stanja. Obzirom na odsustvo sistemskog pristupa ovom pitanju, ovo obećanje možemo smatrati neispunjenim. Ova stranka je obećavala i besplatan internet u celom gradu, obzirom da je okupljala veliki broj ljudi koji se bave informacionim tehnologijama. No, malo je gradova u svetu koji na celoj svojoj teritoriji imaju besplatan internet. pa je i u Vranju ovo obećanje ostalo neispunjeno.

DSS je obećavala renoviranje bazena u gornjem delu grada i izgradnju sportskih terena u svim mesnim zajednicama. Provo obećanje nije ni započeto, tačnije, nisu još rešeni ni

imovinsko pravni odnosi vezani za pomenuti bazen, a što se izgradnje sportskih terena tiče, izgrađeno je i revitalizovano nekoliko sportskih terena u samom gradu (uglavnom za potrebe Školske olimpijade u maju 2016. godine), kao i par terena u seoskim mesnim zajednicama, tako da ovo obećanje možemo smatrati delimično ispunjenim.

• **ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE**

Zaštita životne sredine nikada nije bila ni blizu prioriteta birača grada Vranja, pa samim tim nije ni previše zastupljena u samim obećanjima političara, stranaka i koalicija. Imajući na umu ovu činjenicu, možemo reći da je iznenađujuće puno urađeno u ovoj oblasti, u proteklih par mandata lokalnih vlasti. Pomenimo samo projekte: brana Prvonek (rešeno vodosnabdevanje grada najkvalitetnijom pijaćom vodom), prva sanitarna deponija u Srbiji “Meteris” (koja će biti nadograđena sadržajima vezanim za reciklažu), zamena cementno-azbestnih cevi u celom gradu, izgradnja 5 kanalizacionih kolektora i fabrike za prečišćavanje otpadnih voda (pomenuti projekat sa KFW bankom), namensko trošenje sredstava iz Fonda za zaštitu životne sredine (uključujući i sredstva po pomenutom, delimično transparentnom konkursu), i sl.

• **PODRŠKA RAZVOJU PREDUZETNIŠTVA**

Preduzetništvo, i uopšteno posmatrano, industrijska proizvodnja, jesu jedna od omiljenih tema političara u predizbornoj kampanji, pri čemu je primetno njihovo nepoznavanje ili prelaženje granica nadležnosti lokalne samouprave, kada je ova oblast ekonomskog života jedne društvene zajednice u pitanju.

O dobrom broju obećanja vezanim za privredu, govorili smo u okviru dela koji se odnosi na obećanja vezana za infrastrukturu (industrijska zona Bunuševa, ili Kancelarija za brze odgovore, na primer). U obećanjima vezanim za privredu prednjačila je koalicija POKRENIMO VRANJE, posebno stožer iste – SNS, i za većinu ovih obećanja možemo reći da su plod nepoznavanja nadležnosti lokalnih samouprava. Ova obećanja kretala su se od sasvim uopštenih, poput “podsticanja razvoja industrije sa lokalnog nivoa”, pa sve do konkretnih, kao što je “formiranje Lokalnog garancijskog fonda”. S obzirom da se u proteklom četvorogodišnjem periodu ne beleži rast industrijske proizvodnje, ova obećanja možemo generalno oceniti kao neispunjena. Takođe, u protekle četiri godine nismo dobili “tehnološki park”, proces završetka restrukturiranja HK PK JUMKO, kao i ostalih preduzeća u restrukturiranju je, po ko zna koji put odložen (do maja 2016. godine), a nismo dobili ni Lokalni garancijski fond (što je diskutabilno i sa stanovišta ovlašćenja lokalnih samouprava).

Lokalni DSS je obećao i smanjenje taksi za preduzeća, što je i delimično ispunjeno promenjenim republičkim propisima (ukidanje firmarine za najveći broj privrednih subjekata, na primer). Dodeljivanje besplatnog zemljišta potencijalnim investitorima, iako obećano od lokalnog odbora DSS u Vranju, u isključivoj je nadležnosti Vlade Republike Srbije (besplatno zemljište se dodeljuje jedino investitorima “od strateškog značaja”).

